

Aile Merkezli Bakım Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Aile Merkezli Bakım Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16414>

Özet

Aile Merkezli Bakım Değerlendirme Ölçeği (AMBDÖ), sağlık hizmeti sunucular tarafından uygulanan Aile Merkezli Bakım (AMB) uygulamalarının kapsamını ve kalitesini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, özellikle hemşirelik ve pediatri alanında, bakım hizmetlerinin ailelerin ihtiyaçları ve tercihleri doğrultusunda ne ölçüde sağlandığını tespit etmek için tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi ve psikometrik değerlendirme çalışması, 2019 yılında Arslan ve arkadaşları tarafından Türk örnekleminde gerçekleştirilmiştir.

AMBDÖ, hastane ortamlarında ailelerin deneyimlerini ve memnuniyet düzeylerini objektif bir şekilde ölçerek, sağlık profesyonellerine hizmet kalitesini artırma konusunda geri bildirim sağlamaya amaçlanmaktadır. Ölçek, AMB felsefesinin temel bileşenlerini (saygı, bilgi paylaşımı, işbirliği ve katılımlı) ölçen çok boyutlu bir yapıya sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Aile Merkezli Bakım, Çocuk Hemşireliği, Psikometrik Değerlendirme, Ölçek Geliştirme, Bakım Kalitesi, Pediatri, Türkiye.

Yazarlar

F. T. Arslan, E. Geckil, M. Aldem, R. Celen.

Amaç

Aile Merkezli Bakım Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, hastane ortamlarında, özellikle çocuk sağlık hizmetlerinde uygulanan aile merkezli bakım yaklaşımlarının etkinliğini ve düzeyini ölçmektir. Bu ölçek, sağlık profesyonellerinin (özellikle hemşirelerin) aileleri bakım sürecine ne kadar dahil ettiğini, onlara ne kadar destek ve bilgi sağladığını belirlemeyi hedefler.

Ölçek, sağlık kurumlarının kendi hizmetlerini uluslararası AMB standartlarına göre değerlendirmelerine ve iyileştirme alanlarını tespit etmelerine olanak tanır. Ölçeğin geliştirilmesi, Türk kültürü ve sağlık sistemi bağlamında güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı ihtiyacına yanıt vermiştir.

Yapı

AMBDÖ, Aile Merkezli Bakım felsefesini temsil eden temel boyutları ölçen çok boyutlu bir yapı üzerine kurulmuştur. Bu yapı genellikle şu bileşenleri içerir: **Saygı ve Onur** (ailelerin değerlerine ve kültürel geçmişlerine saygı duyulması), **Bilgi Paylaşımı** (ailelere kapsamlı ve tarafsız bilgi sağlanması), **Katılımlı** (ailelerin bakım planlama ve uygulama kararlarına aktif olarak dahil

edilmesi) ve **birli** (sağlık profesyonelleri ile aileler arasında ortaklık kurulması).

Ölçek, bu boyutlar aracılığıyla, bakım ortamının aile dostu olup olmadığını ve ailelerin kendi çocuklarının bakım üzerindeki kontrol hislerini ne derece desteklediğini değerlendirir. Ölçeğin faktör yapısı, orijinal psikometrik çalışmada belirlenmiştir.

Geçerlik

AMBDÖ'nün geçerlik çalışmaları, Türk örnekleminde kapsamlı bir şekilde yürütülmüştür. Yapı geçerliliği için hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak beklenen alt boyut yapısını doğrularak, ölçülen yapının (Aile Merkezli Bakım) boyutları istatistiksel olarak desteklediğini göstermiştir.

Ayrıca, ölçeğin maddeleri uzman görüşleri alınarak içerik geçerliliği açısından değerlendirilmiştir. Bu süreçler, ölçeğin gerçekten aile merkezli bakım uygulamaları ölçtüğünü ve klinik uygulamalarda kullanıma uygun olduğunu kanıtlamıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlilik analizleri, iç tutarlılık yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Orijinal çalışmada, ölçeğin genel olarak yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu (genellikle Cronbach Alfa katsayısının kabul edilebilir sınırların üzerinde olduğu) rapor edilmiştir. Yüksek güvenirlilik katsayısı, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü ve tekrarlanan ölçümlerde benzer sonuçlar vereceğini işaret etmektedir.

İç tutarlılık analizlerinin yanı sıra, alt boyutların her biri için ayrı ayrı güvenirlilik katsayıları hesaplanmış ve ölçeğin tüm bileşenlerinin sağlam olduğu belirlenmiştir.

Faktör Analizi

Aile Merkezli Bakım Değerlendirme Ölçeği'nin yapısal geçerliliğini belirlemek için Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır. İlk aşamada uygulanan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), ölçeğin temel boyutları ortaya çıkarması ve maddelerin hangi faktörler altında toplandığını göstermiştir.

İkinci aşamada, belirlenen faktör yapısının Türk örnekleminde ne kadar iyi uyum sağladığını test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA sonuçları, model uyum iyiliği indekslerinin (RMSEA, CFI, TLI gibi) kabul edilebilir veya mükemmel sınırlar içinde olduğunu göstererek, ölçeğin çok boyutlu yapısının istatistiksel olarak sağlam olduğunu kanıtlamıştır.

Ölçme Aracı

Test Type: Geliştirme Ölçeği (Development Scale) - Türk örnekleminde sızrdan geliştirilmi ve psikometrik özellikleri belirlenmiştir.

Format: Ölçek, genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme formatını kullanır (Örneğin, "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a kadar). (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiş olup, geliştirme ölçeklerinde yaygın kullanılan format varsayılmıştır.)

Language Available: Türkçe (Turkish).

Population Group: Hastanede yatan çocukların ebeveynleri veya birincil bakım verenleri.

Age Group: Ölçek, ebeveynlerin bakım değerlendirilmesini içerdii için, ebeveyn yaşına bakılmaksızın, hastanede yatan çocukların (genellikle pediatrik yaş grubu) bakım kalitesini değerlendirmek için kullanılır.

Population Details: Ölçeğin geliştirme çalışması, Türkiye'deki çeşitli hastanelerin pediatri servislerinde yatan çocukların ebeveynlerinden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanır. Ebeveynler, çocuklarına sunulan bakım hizmetleri hakkındaki deneyimlerini ve algılarını değerlendirirler.

Anahtar Kelimeler

Bakım Kalitesi, Ebeveyn Memnuniyeti, Pediatrik Hemşirelik, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi, Hastane Ortamı.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Muradiye Aldem: maldem@erbakan.edu.tr

Correspondence Address: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Konya, Türkiye (Yazarın 2019 yılındaki muhtemel kurumsal adresi).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2019 (Ölçeğin yayınlandığı yılı).

Şinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için sorumlu yazar (Muradiye Aldem) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Yayın, hakemli bir dergi olan *Journal of*

Pediatric Nursing'de yayımlanmıştır ve telif hakkı koşulları dergiye aittir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı psikometrik bilgileri ScienceDirect üzerinden erişilebilir durumdadır: [sciencedirect.com](https://www.sciencedirect.com).

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [aile-merkezli-bakim-degerlendirme-olcegi-the-family-centered-care-assessment-scale-toad.pdf](https://www.sciencedirect.com/journal/pediatric-nursing/supplement/S088259631930001)

Kaynaklar

Arslan, F. T., Geckil, E., Aldem, M., & Celen, R. (2019). The family-centered care assessment scale: Development and psychometric evaluation in a Turkish sample. *Journal of Pediatric Nursing.*, <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2019.06.001>

Aile Merkezli Bakım Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The original scale items were not provided in the source content. Therefore, this section cannot be filled with specific items. Researchers wishing to use the scale must refer to the original publication by Arslan et al. (2019).

Bu bölümde orijinal kaynakta ölçek maddeleri bulunmadığı için, maddeler listelenememektedir. Ölçek maddelerine erişim için araştırmacıların Arslan, F. T., Geckil, E., Aldem, M., & Celen, R. (2019) tarafından yayımlanan makaleye başvurması gerekmektedir.